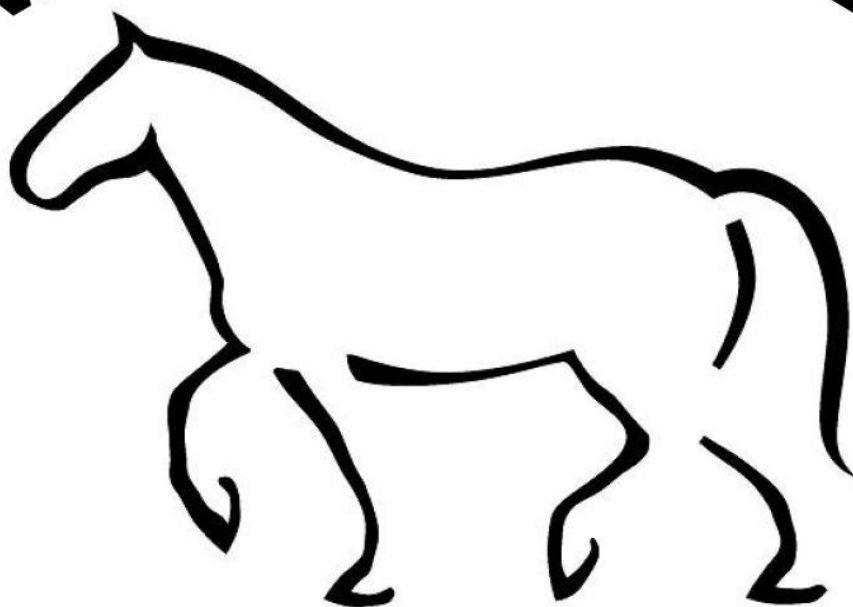

VANA-TORI HOBUNE

EHTNE, UHKE JA HEA

MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing

**Aretustegevuse aruanne
01.01.-31.12.2019**

MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing
Hargo talu
Kuigatsi küla
Otepää vald
68222 Valgamaa

tel. +372 5646 4349
info@vana-torihobune.ee
www.vana-torihobune.ee
Reg.nr.: 80294278

MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing (VTHÜ) aretustegevuse aruanne on koostatud tori hobuse vana-tori suuna tõuraamatu pidamise ja jõudluskontrolli läbiviimise osas ajavahemikus 01.01.-31.12.2019.

VTHÜ tunnustati 04.06.2012 tori hobuse vana-tori suuna tõuraamatupidajaks ja jõudluskontrolli läbiviijaks.

11.06.2014 tunnustati tori hobuse vana-tori suund ohustatud tõuks.

21.07.2016 Veterinaar- ja Toiduamet muutis otsusega nr. 149 VTHÜ teguvusluba ja kiitis sellega heaks uue aretusprogrammi.

13.03.2019 Veterinaar- ja Toiduamet kiitis otsusega nr. 12 heaks uue aretusprogrammi (sis., jõudluskontrolli kord) ja menetlusreeglid, mis on vastavuses EL määrusega 2016/1012 ja Põllumajandusloomade aretuse seadusega (kehtiv alates 01.01.2019).

I

01.01.-31.12.2019 toimus tori hobuse vana-tori suuna aretustegevus vastavalt suuna aretusprogrammile. Aretustegevus haaras võimalikke abinõusid, mis on vajalikud vana-tori suuna aretustööks. Aretustöös osalesid kõik hobused, kes on kantud vana-tori suuna tõuraamatusse ja nende järglased.

VTHÜ'l oli 31.12.2019 seisuga 29 tegevliiget, neist 10 vana-tori suunale kõlblikku hobuse aretajat või omanikku.

II

Jõudlusvõime ja geneetilise väärtuse suurenemisele, genofondi säilimise ja täiustamisele ning aretussuuna propageerimisele aitas kaasa VTHÜ tegevused:

- osaleti Baltikumi suurimal ratsaüritusel Tallinn International Horse Show.
- osaleti Soomes Helsinki Horse Fair ja Tampere Hevosmessut -hobumessidel, koostöös Soome VT-hobuste omanikega.
- koostati Maaeluministeriumile nimekiri Eestis karjas olevatest hobustest, kes genofondi poolest oleks sobilikud VT-suunale
- osaleti Maaeluministeriumi poolt kokkukutsutud *Loomsete geneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamise tegevuskava (Plan of Action for Animal Genetic Resources) koostamise töörühma* töös ja koosteti selleks kokkuvõtte VT-suunale registreeritud või registreerimiseks sobiliku hobuste populatsioonist ja neilt varutud geneetilisest materjalist.
- korraldati Hargo Talus ülevaatus, osales 5 vt-suunale registreeritud hobust, kellest 2 vanusevahemikus 3-6 aastat.

III

Geneetilise väärtuse hindamist kasutades statistilisi analüüsimeetodeid ja geneetilisi parameetreid ei toimunud. Aretusprogrammis ette nähtud nõue teha geneetiline identifitseerimine igale tõuraamatus registreeritavale varsale (gen. ekspertiisid varsast ja mõlemast vanemast) ning juhatuse otsusega vastu võetud nõue teha geneetiline identifitseerimine igale tõuraamatus registreeritavale 2008.a. või hiljem sündinud hobusele (hobune ja tema mõlemad vanemad) suurendavad põlvnemisandmete usaldusväärsust ning toodavad geneetilisi parameetreid.

IV

Jõudlusandmete kogumiseks korraldati ajavahemikus 01.01.-31.12.2019 üks ülevaatus Hargo Talus, Kuigatsi külas, Otepää vallas. Hinnati kokku 5 hobust, kellest kõik on registreeritud vana-tori suuna tõuraamatusse.

V

Aretusloomade arv 31.12.2019 seisuga:

- aretusloomade arv, täkke: 8 (+1, kelle registreerimine toimub alles 2020.a).
- aretusloomade arv, märasid: 22 (kellest 3 Soomes ja 1 Saksamaal).
- 01.01.-31.12.2019 peatõuraamatuossa kanti 1 täkk.
- 01.01.-31.12.2019 peatõuraamatuossa kanti 3 mära.

VI

Populatsioon 31.12.2019 seisuga: 39 (kellest 5 Soomes ja 8 Saksamaal), sealhulgas lisaosa B registreeritud hobuseid 2. Lisaosa B pole enam kasutuses al 13.03.2019. Lisaks ühe täkkvarsa registreerimine toimub alles 2020.a.

Komponenttõuge pole kasutatud.

Aastal 2019 sündis 2 märavarsa ja 2 täkkvarsa (kellest teise tõuraamatusse registreerimine ja passi väljastamine toimub alles 2020.a.).

VII

Aretusloomade valiku, testimise ja tunnustamise osas ajavahemikus 01.01.-31.12.2019 peatõuraamatuossa kanti 1 täkku hindamise alusel. Sugutäkkudel on nõutud põlvnemise õigsuse geneetiline uuring. Täkke ja nende järglasi pole testitud.

Aretusühingus registreeritud sugulises kasutuses on 2019.a. olnud kokku 8 mära ja 4 täkku järgnevalt:

- naturaalpaaritusel 2 vana-tori suuna täkku, kes paaritasid 6 mära (= 5 vana-tori suuna mära ja 1 TA-suuna mära)
 - 1 vana-tori suuna mära on seemendatud TA-suuna täku külmutatud spermaga
 - 1 vana-tori suuna mära on paaritatud TA-suuna täkuga.
- Vana-tori suuna täkkudele on tehtud põlvnemise õigsuse geneetiline uuring.

VIII

Aretusmaterjali (külmutatud sperma) on aretajatel hoiul kahest TA-suuna täkust.

IX

Tõuaretuses kasutamise eesmärgil organiseeritud tõumaterjali importi/eksporti pole toimunud.

X

Jõudluse ja viljakuse näitajad:

Aastal 2018 paaritatud/seemendatud 6 märast kaks (2) naturaalselt paaritatud mära ei tiinestunud. Varssu sündis 4, kelles täkud 2 ja märad 2.

XI

Olulisemad aretustegevuse statistilised näitajad 01.01.-31.12.2019:

- eeltõuraamatus või Lisaosas A karjas 13 mära, 2 täkku, 7 ruuna
- peatõuraamatus karjas 9 mära ja 6 täkku.
- sündinud varssu: 4
- paaritatud/seemendatud märasid vt-suunal: 7 (kellest 2 TA-suuna täkuga)
- paaritanud täkke vt-suunal: 2 (kellest ühte kasutatud ka TA-suuna märele)
- surnud hobuseid: 1 mära

XII

Kokkuvõte MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing tegevusest manuses või koduleheküljel
www.vana-torihobune.ee

31.12.2019 Kuigatsi

Ute Wohrab
juhatuse esinaine

Manus: Tegevusaruanne

Tegevusaruanne

MTÜ Vana-tori Hobuse Ühing tegevused 2019 aastal:

- 14.01.2019 Soome Ruokavirasto („Soome VTA“) lisas VTHÜ oma nimekirja teises liikmesriigis tunnustatud aretusühingute aretusprogrammidest, mille kohta on Ruokavirastosse saadetud teavitus geograafilise aretuspiirkonna laiendamise kohta EL määruse 2016/1012 art. 12 või 64(6) alusel.
<https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/viljelijat/elaintenpito/elainjalostustoiminta/ breeding-programmes-approved-in-other-member-states-and-extended-to-finland.pdf>
- 13.03. Veterinaar- ja toiduamet kiitis heaks aretusprogrammi muudatused vastavuses EL määruse 2016/1012 ja uue Põllumajandusloomade aretuse seadusega.
- 15.-17.03. VTHÜ osales HobuLove -messiboksi raames Helsinki Horse Fair 2019 -hobumessil.
- 06.-07.04. VTHÜ osales ka Tampere Hevosmessut (hobumessil) HobuLove -messiboksi raames, koostöös Soome vt-hobuste omanikega.
- 19.05. toimus Vana-Tori Hobuse Ühingu juhatuse koosolek.
- 19.05. toimus Vana-Tori Hobuse Ühingu üldkoosolek.
- 21.05. toimus Prias koosolek aretusühingutele hobuslaste keskregistri teemal.
- 08.06. oli Rõngu kohvikute päeval vana-tori infostend
- 23.06. külastas Hargo Talu hobusekasvandust Saksamaa Senneri hobuste tõuraamatu taaslooja ning aretusjuht Dr. Karl-Ludwig Lackner. VTHÜ juhatuse esinaine toetas tema tegevust Beberbecker hobusetõu taastamisel tuues välja oma kogemusi väga väikese populatsiooni säilitamisega.
- 14.07. kohtumine Saksamaal sealsete vana-tori hobuse omanikega, kus tutvuti kaasaegse vabapidamis-vabaliikumistalli lahendustega
- 04-06.10. osales Vana-Tori Hobuse Ühing standiga Tallinn International Horse Show'l.
- 18.11. kohtumine Saksamaal sealsete vana-tori hobuste omanikega, teemadeks paaritus-ja aretusplaanid, paaridevalik, arutelu genofondi säilitamisest ning pakkumine müüa üks täkk Saksamaale aretuseks. Kohtumine ühe Saksamaa raske soojaverelise hobusetõu aretusorganisatsiooni esindajatega kooskõlastamiseks vana-tori hobuse kasutust ristamisprogrammis: vana-tori pakkub huvi oma „mitte-moodsa“ originaalveresuse pärast.
- 15.12. toimusid Hargo Talus, Otepää vallas jõudluskatsed (5 vana-tori suunale registreeritud hobust).
- 2019. aastal sündis 4 varssa; registreeriti vana-tori tõuraamatusse 3 varsa sünd ja 1 registreeritakse 2020.a.
- Eestin Raskaat Vetohevoset ry'iga (eesti raskeveohobuste paralleeltõuraamatupidaja Soomes) tehtud lepingu alusel korrastati Eesti riikliku hobuslaste registris Soome tõuraamatus registreeritud, aga Eestis sündinud või paiknevate ER-hobuste andmeid heas koostöös Priaga.
- VTHÜ algatus Maaeluministeeriumile võimaldada asendustaluniku teenust ka hobusekasvatajatele/-pidajatele pälvis kõikide hobuste aretusühingute heakskiidu.
- VTHÜ osales Maaeluministeeriumi korraldatud koosolekutel seoses *Loomsete geneetiliste ressursside säilitamise ja säästva kasutamise tegevuskavaga* ja hobumajanduse ümarlauaga.
- Paaritati rekordarv märasid (8) vana-tori suuna tõuraamatu praegu 7-aastasest ajaloos.

2020. aastal on plaanis jätkata seniseid tegevusi. Eelkõige on plaanis jätkata vana-tori tõuraamatu pidamist ning korraldada jõudluskatseid.

2020.aastal VTHÜ jätkab tähelepanu juhtimist vana-tori hobuse säilitamisele ja vana-tori suunale sobilike hobuste põlvnemisandmete usaldusväärse tagamisele.

Ühingu juhatuse on planeerinud osaleda sama tihedusega üritustel/messidel, propageerimaks vana-tori hobuste kasvatamist ja säilitamist.